

1924 - 2024

JAARVERSLAG

2023

Voorwoord

Even leek het of de media wat langer wilden stilstaan bij andere scenario's en alternatieven als het om de oorlogen gaat. Enkel van ons kregen het woord in kranten en zelfs op TV. Maar nu zitten we toch weer in een periode van voortdurende dreiging en dreigtaal. We bleken slechts een incident te zijn in een opgaande spiraal van geloof in geweld. Het is huiveringwekkend hoe er weinig of eigenlijk geen debat gevoerd wordt over alternatieven. Simpele vragen over onderhandelingen of het stoppen van de oorlog worden niet meer gesteld en zijn van tevoren reeds verdacht. Maar het is ook iedere keer weer schrikken als ook het demonstratiegeweld toeneemt. Geweld roept altijd geweld op en dat resulteert vrijwel nooit in een opgaande 'vredesspiraal' die tot oplossingen leidt. Er zijn veel onmenselijke krachten aan het werk bij alle partijen die met elkaar in conflict zijn. Populisme is vooral egoïsme en leidt heel dikwijls tot oorlog terwijl niemand dat lijkt te willen, zegt men. Maar het is goed dat zeer te wantrouwen. Veel wijst al op voorbereidingen op een grootschalige oorlog. Als Kerk en Vrede zijn we niet met velen, maar toch bestaan we al 100 jaar. Dat is een hele lange tijd die we wat de achter ons liggende politieke bewegingen betreft nauwelijks kunnen overzien. We laten ons niet onderdrukken en verzamelen steeds weer moed om naar buiten te treden. Dat is toch de leidende trend in al die jaren geweest. Het christelijk pacifisme is voor velen irritant, maar van naïviteit aan onze kant is geen sprake. Integendeel, de eigen analyses vliegen je om de oren en het vertegenwoordigt onze sterkte. We ondersteunen de gewetensfunctie die velen om ons heen nog steeds wel hebben. De moed daartoe zinkt ons niet in de schoenen.

Henk Baars

- o -

Verslag Bestuur Kerk en Vrede 2023

In het afgelopen jaar heeft het pacifisme her en der aandacht gekregen in de pers. Er verschenen artikelen in Trouw, het Nederlands Dagblad, de NRC en de Telegraaf. Voorzitter Henk Baars werd door een NRC-journalist geïnterviewd voor de Kloosterkrant. Later in het jaar mocht hij met theologe des Vaderlands Katja Tolstaja aanschuiven in 'Met het oog op morgen'. Aansluitend sprak hij op een bijeenkomst in Amsterdam. Verder werd hij geïnterviewd voor het blad Argus.

Toen Henk Baars tot ridder in de orde van Oranje Nassau werd benoemd, besteedde burgemeester Jan van Zanen nadrukkelijk aandacht aan zijn inspanningen voor de Vereniging Kerk en Vrede.

Gedurende het jaar heeft het bestuur op diverse momenten en manieren contact gezocht met PAX en met de afzonderlijke groepen IKV en Pax Christi. Er hebben ook gesprekken plaatsgevonden maar heel veel hebben die feitelijk niet opgeleverd. Alle initiatief lijkt bij ons te blijven liggen. Zorg is dat PAX erg beperkt wordt door de groepen met wie ze contact heeft en de manier waarop fondsen binnenkomen. Het lijkt meer een solidariteitsorganisatie dan een vredesbeweging. Wij koesteren onze horzelfunctie ten aanzien van PAX en zullen haar blijven benaderen.

Naar de politiek toe hebben we met name op het gebied van dienstweigeraars een rol proberen te spelen. Zo hebben we onze zorgen geuit over de actuele situatie over de manier waarop wordt omgegaan met Russische en Oekraïense dienstweigeraars. Ook volgden we de discussie over eerherstel voor wat betreft de Indiëweigeraars. Met name Geesje Werkman heeft zich hier namens het bestuur in verdiept. Daardoor kregen we meer inzicht op de wijze waarop de weigeraars werden berecht en bestraft. Ook bleek dat vanaf het begin van deze koloniale oorlog berichten over wandaden doorsijpelden via de kerkelijke kanalen. Er bleek verdeeldheid binnen de kerken over de goedkeuring van deze oorlog. Allemaal componenten die een lobby voor eerherstel aanmoedigen.

Op 23 september was Kerk en Vrede medeorganisator van een Vredesbeurs in de Doopsgezinde kerk in Den Haag. Geesje Werkman en José Höhne hebben daar bovendien een stand bemenst namens de Vereniging. Op 29 oktober organiseerden Kerk en Vrede, Stop Wapenhandel en The Hague Peace Project een bijeenkomst in Utrecht. Jolle Demmers hield een goede speech en er was een mooie opkomst (zo'n 80 mensen). Ook is er meer geld gedoneerd dan nodig was. Dit bedrag wordt gereserveerd voor een vervolg. Want naar aanleiding van deze bijeenkomst is er voorzichtig een brede beweging op gang aan het komen.

Geesje Werkman onderhield via mail, Zoom, en een EUFOR conferentie in Keulen de internationale contacten. Waar Duitsland veel oog bleek te hebben voor Russische gewetensbezwaarden die feitelijk partieel bezwaard zijn, is er in Eritrea geen ruimte voor discussies, omdat vrije meningsuiting er feitelijk niet bestaat. Het contract met Zaira Zafarana bij IFOR is om onduidelijke redenen opgezegd. Dit heeft vervelende consequenties en met andere landen hebben we ons ongenoegen geuit. Vooralsnog hebben we geen helder antwoord gekregen.

Arie de Bruijn, Lennart Vriens, Geesje Werkman en Piet Vliegthart zijn aan de slag gegaan met een muzikale dag rond het jubileum. De datum is vastgesteld op 5 oktober 2024 en als locatie is gekozen voor het Johannescentrum in Utrecht. Onder meer Jan Marten de Vries en musicians without borders zullen een bijdrage leveren. Ook komen er diverse workshops waarbij bijvoorbeeld gedacht wordt aan schrijven voor Loesje en een vredeswandeling. In de aanloop naar het jubileum zal iedere maand via diverse kanalen een 'vredeslied van de maand' worden aangekondigd.

Door verandering van werk heeft Gianni da Costa helaas het bestuur moeten verlaten. Na jaren van trouwe dienst heeft ook Lennart Vriens aangegeven zijn taken te willen neerleggen. Vanuit het bestuur is er veel waardering voor zijn trouwe inhoudelijke bijdragen, al heeft Lennart zich als pedagoog niet altijd even thuis gevoeld tussen theologen. Aan het einde van het kalenderjaar is Johannes Kon uitgenodigd als mogelijk nieuw bestuurslid. Waarmee het bestuur weer wat dichter komt bij het beoogde aantal van zes of zeven leden.

Het werk op het kantoor van Kerk en Vrede was ook in 2023 afwisselend en veelsoortig. Veel, héél veel kleine klusjes, mailtjes, verzendingen, telefoontjes. Zo nu en dan wordt er een kleine opruiming gehouden om het kantoor leefbaar te houden. Er is nu geen staf meer. In het verslag over 2022 schreven we dat de staf een andere status heeft gekregen, die van supportgroep die enkele malen per jaar op kantoor bijeen komt. Dan worden ervaringen uitgewisseld, gebrainstormd en is men behulpzaam bij het verzenden van financiële post aan leden, abonnees en donateurs. Piet Vliegthart runt gewoonlijk de lopende zaken, onderhoudt de contacten met de leden, het Dienstcentrum, de repro (folders e.a), de postkamer (verzending bestellingen), de receptie (vergaderingen), de ict, de technische dienst, is attent op de voorraad (cartridges, papier) enz. Het PLD is een fijne, warme plaats om te werken, o.a. vanwege de koffieautomaat (dichtbij!). Van de oude staf probeert Yosé Höhne Sparborth met enige regelmaat op kantoor te zijn, om aldaar rustig te kunnen werken en met Piet te sparren. Jan Anne Bos kwam enkele malen richting Utrecht om bij te praten. Dat waren vruchtbare ontmoetingen. Wat betreft de administratie wordt Piet bijgestaan door Heidi Boele die ook de boekhouding voor haar rekening neemt. Meestal is zij eens in de 14 dagen aanwezig, tenzij zij van huis uit werkt. De contacten met het bestuur verlopen uitstekend. Voorzitter Henk Baars is heel goed aanspreekbaar bij een scala van punten en Theo van Kamp laat zich als penningmeester niet onbetuigd zodra er met hem contact wordt gezocht. Dat is bijzonder plezierig. Regelmatig doen bezoekers het kantoor aan. Ook worden er op ons kantoor vergaderingen belegd. Bij dit alles heeft Vliegthart als enige vaste vrijwilliger alle ruimte om zijn werktijd zelf te plannen, hetzij op kantoor, hetzij thuis.

E-mails

Wat zijn de belangrijkste taken van het werk op kantoor? Daar is uiteraard in de eerste plaats het bijhouden van de mail. Daarin gaat het onder meer om administratieve zaken. Er worden b.v. leden afgemeld die zijn overleden. Naar aanleiding daarvan wordt telkens een bevestiging van ontvangst en een condoleance mailtje verstuurd. Ook melden zich nieuwe leden. Zij worden hartelijk welkom geheten en ontvangen het laatst verschenen ex. van Vredesspiraal. Aan hen wordt sinds enige tijd ook gevraagd zich per email kort voor te stellen zodat we hen wat beter leren kennen. Goed om te weten welke achtergrond iemand heeft en over welke gaven iemand beschikt... In een enkel geval leidde dat tot een bezoek aan ons kantoor om ook zo, fysiek, nader met elkaar kennis te maken en te bekijken welke plaats dit nieuwe lid in Kerk en Vrede zou kunnen innemen. Via de email melden zich ook nieuwe abonnees voor Vredesspiraal aan dan wel zeggen zij hun abonnement helaas op. Alle verdere administratie is een zaak van Heidi om dat in ons programma Scipio te verwerken. Bij een vergrijzend contactenbestand is dit voortdurend een punt van aandacht.

Webwinkel

Via secretariaat@kerkenvrede.nl komen ook de bestellingen binnen van de webwinkel. Opvallend is dat de verkoop van vredesartikelen, die in 2022 bij het uitbreken van de oorlog in Oekraïne sterk toenam (€ 16.539), in 2023 deels is teruggevallen. Waar in de begroting over 2023 op € 15.000 verkoop werd gerekend blijkt uit de jaarrekening dat er het afgelopen jaar voor € 5.231 is verkocht.

Rondzendmails en website

Regelmatig gaan er rondzendmails uit. Daar hebben we op kantoor een speciaal programma voor waarbij de kans heel klein is dat de mailing bij geadresseerden als span wordt aangemerkt en dan ongelezen zou blijven. Rondzendmails aan leden, maar ook aan alle andere ons bekende contactadressen (waaronder ook wie ooit iets bestelden in de webwinkel). In die rondzendmails, die ongeveer eens in de 14 dagen uitgaan, gaat het m.n. om wat er nieuw is op de website. Dat is een ander belangrijk onderdeel van het kantoorwerk. Een website up-to-date houden is iets dat veel tijd vraagt, maar minstens zo belangrijk is dat er bekendheid gegeven wordt aan wat men op de website vinden kan. Over het algemeen bezoekt men niet zomaar de website. M.n. de pagina Actueel is daarbij van belang. Sinds kort is er echter ook een speciale pagina rond het Jubileum van 100 jaar Kerk en Vrede in oktober 2024. Daarop valt o.a. te lezen over voorgaande jubilea van Kerk en Vrede. Over de inhoud van de website kerkenvrede.nl bereiken ons n.a.v. de

rondzendmails positieve signalen. Voorts kan worden opgemerkt dat het goed doet dat de webmaster (Piet) regelmatig wordt “gevoed” met suggesties en berichten. Zo is en blijft er een breed draagvlak.

Verklaringen van Kerk en Vreder

Een bijzondere vermelding van rondzendmails betreft diverse verklaringen die Kerk en Vrede deed uitgaan rond de oorlog in Oekraïne en in Gaza. Met Pinksteren 2023 verscheen er een verklaring onder de titel ‘Christus is onze vrede’. In de adventstijd van 2023 zag ‘Een eind aan alle machtspolitiek - een woord vanuit Kerk en Vrede’, onder het motto ‘Machtigen heeft Hij van hun troon gestort’ het licht.

Een scanner

Wat betreft apparatuur is te melden dat er vorig jaar een scanner is aangeschaft. Een bijzonder handig apparaat waarmee in korte tijd allerlei materiaal kan worden gescand dat vervolgens kan worden gebruikt bij b.v. het invullen van de website en m.n. ook bij het schrijven van het jubileumboek. Handig is ook dat gescande teksten kunnen worden opgeslagen als pdf document waarvan de tekst zich laat kopiëren naar een Word bestand.

Vredesspiraal

Viermaal per jaar verschijnt Vredesspiraal. Het grootste deel van degenen die dit blad ontvangen zijn leden van onze vereniging (.....). Daarnaast zijn er ... abonnees die geen lid zijn. Behalve aan hen wordt er vanuit het kantoor ook telkens een aantal exemplaren verstuurd aan enkele contactadressen ter verdere verspreiding. In totaal: Voorafgaand aan iedere Vredesspiraal wordt er een up-to-date adressenlijst gemaild naar Bondis, welk bedrijf voor verzending zorg draagt. Het contact met verzender Bondis verloopt heel soepel.

Folders

Behalve de Vredesspiraal zijn er het afgelopen jaar ook diverse folders uitgegeven die gretig aftrek vonden (en vinden):

Een tegenstem... Kerk en Vrede over de oorlog in Oekraïne

Heb je vijanden lief! Ook nu?

Geloof niet in geweld

Onder auspiciën van Yosé Höhne Sparborth verscheen: **Keer je linker wang toe...H O E Z O?**

Rond de verkiezingen verscheen de flyer “**Kies voor vredesbeleid**” die door Kerk en Vrede werd uitgebracht samen met Stop Wapenwedloop.

De al eerder verschenen folder “**Aan vrede moet je bouwen**” werd ook in 2023 vele malen besteld. Al eerder moest een extra oplage worden gedrukt.

29 oktober Kargadoor

Vanuit het kantoor werd de vredesbijeenkomst die op 29 oktober in de Kargadoor te Utrecht gehouden werd ondersteund. Deze middag werd heel goed bezocht en had als thema: Werken aan vrede - met alle geweld. Deze bijeenkomst (waar ook Stop wapenhandel en The Hague Peace Project aan meededen) leidde tot gesprekken met andere vredesorganisaties voor de opzet van een vredesplatform. Daarmee zouden we als vredesbeweging met één stem kunnen spreken. Het overleg hierover is gaande.

Jubileum

In het najaar van 2023 raakte het kantoor ook intensief betrokken bij de opzet van de jubileumviering van 100 jaar Kerk en Vrede die in 2024 staat gepland op 5 oktober, “Zingen tegen de bierkaai”. Maar daarover zullen we rapporteren in het toekomstig jaarverslag over 2024

Ledentallen e.d. 1 januari 2024

leden: 368 (369)

met email: 312
 zonder email of onbekend: 52

met blad: 350
 zonder blad: 18

Abonnees Vredesspiraal 189 (incl. 49 ruilabonnees)
 Totaal: 539 (350+189)
 Donateurs 105

Tot slot

Het kantoor droeg in de lente van 2023 weer zorg voor de verzending van financiële brieven aan alle leden, abonnees en donateurs. In het najaar werden betalingsherinneringen verstuurd. Dit alles uiteraard in goed overleg met onze boekhoudster Heidi Boele.

Verschenen verklaringen:

Pinksterboodschap Kerk en Vrede 2023: Christus is onze vrede (bit.ly/3KxNdBQ)
 Advent/Kerst 2023: Machtigen heeft Hij van hun troon gestort (bit.ly/48UtINM)

Piet Vliegenthart

- o -

Jaarverslag 2023 van de Theologische Werkgroep van Kerk en Vrede

Vooraf:

Bij het schrijven van dit jaarverslag is het pijnlijk om te zien dat de toestand in de wereld er in het beschreven jaar alleen maar somberder op is geworden. Het greep ons in de werkgroep erg aan, zeker omdat ondanks het vreselijke menselijke leed en de enorme verwoestingen het vertrouwen in geweldsmiddelen alom alleen maar leek toe te nemen. Ook bij mensen die eerder naast ons stonden in de strijd tegen oorlog en geweld. Daarbij kregen we steeds minder kansen in de media om ons geluid te laten horen en moesten we dus nieuwe wegen zoeken.

Over de werkgroep

De werkgroep bestond, net als in 2022, in 2023 uit Henk van Andel, Héleen Broekema, Bram Grandia, Yosé Höhne Sparborth, Harky Klinefelter, Harry Pals (voorzitter), Piet Vliegenthart, Paul v.d. Waal, Greetje Witte-Rang (secretaris). Kees Nieuwerth is corresponderend lid (ontvangt de stukken), en om adequaat over de politieke en militaire actualiteit te kunnen spreken, nodigden we ook steeds Jan Schaake en Mark Akkerman voor onze vergaderingen uit. De eerste vergaderingen van 2024 werden ook bijgewoond door ons oud-lid Dick Boer.

Tot ons verdriet konden ook dit jaar Henk en Héleen om gezondheidsredenen de vergaderingen niet bijwonen. Gezondheid wordt ook voor anderen in de werkgroep steeds meer een punt van zorg, mede in relatie tot de oorlogen. Als reactie daarop staan we tegenwoordig vaker dan vroeger stil bij ieders persoonlijke wel en wee.

We vergaderden vijf maal en overlegden tussendoor per mail en soms per zoom.

Folders en samenwerking

Het plan om een brochure over de defensiebegroting te schrijven dat we vorig jaar uitstelden, is nu nog verder buiten beeld geraakt. Het merendeel van de bevolking lijkt het immers toe te juichen dat er meer bewapend wordt. Daarom hebben we ons beperkt tot het samenstellen van folders die ingaan op vragen die daarvóór liggen. Met het oog op de Vredesweek werden drie folders gemaakt:

Heb je vijanden lief! Ook nu?, Geloof niet in geweld, Een tegenstem... Kerk en Vrede over de oorlog in Oekraïne. Rond de oorlogen werd de samenwerking met enkele andere vredesorganisaties hechter. Zo maakten leden van de werkgroep samen met Stop Wapenhandel een folder met het oog op de verkiezingen: Kies voor vredesbeleid. Samen met Stop Wapenhandel en The Hague Peace Projects organiseerden we een vredesbijeenkomst in de Kargadoor in Utrecht waar hoogleraar Conflictstudies Jolle Demmers en Wendela de Vries van Stop Wapenhandel spraken over de oorlogen en de rol van de vredesbeweging. De bijeenkomst (bijgewoond door ongeveer 80 mensen) leidde tot verdere initiatieven van samenwerking tussen vredesorganisaties.

Vredesspiraal

In het voorjaar van 2023 had de werkgroep als geheel een uitvoerig gesprek met vier leden van de redactie van de Vredesspiraal. Gezien de moeite die Kerk en Vrede had (en heeft) om een kritisch geluid over de oorlogen in de media te krijgen, hoopte de werkgroep op meer aandacht voor die kritische benadering in de Vredesspiraal. Om te citeren uit het verslag van het gesprek: 'het blad kan een podium, maar juist in deze periode waarin een kritisch geluid bijna nergens aan het woord mag komen, zou je liever een spreekbuis hebben'. We hadden daarover een goed gesprek. Daarnaast werd gesproken over een mogelijke invulling van het door de redactie gekozen thema van de apocalyptiek. Ook kwam in het gesprek aan de orde hoe in het blad aandacht aan het 100-jarig jubileum van Kerk en Vrede zou kunnen worden besteed.

Open Brief over de oorlog en vervolg

Leden van de werkgroep behoorden tot de initiatiefnemers van de Open Brief van Kerk en Vrede over de oorlog in Oekraïne en waren initiatiefnemers van en/of betrokken bij het schrijven van de vervolgvragen en de verklaring over de oorlog in Gaza.

PAX

In ons jaarverslag over 2022 spraken we de hoop uit dat er met het aantreden van een nieuwe directie van PAX die organisatie zich wat meer als een echte vredesorganisatie zou gaan opstellen. Begin 2023 hadden Henk Baars en twee leden van de werkgroep een gesprek met de twee nieuwe directeuren. Een aangenaam gesprek met veel herkenning over en weer. Op een dialoogavond van PAX over Oekraïne in het voorjaar waar werkgroep lid Bram Grandia aan meewerkte, kon veel aan de orde komen, maar daar werd vervolgens niets meer mee gedaan. Kritische geluiden over de oorlog in Oekraïne kregen geen ruimte, ook niet in het blad van PAX. In een volgend gesprek met PAX beriep men zich daarvoor enerzijds op een gebrek aan menskracht, maar anderzijds ook op de interpretatie van de eigen rol: men wil solidair zijn met de lokale partners en die zijn fel anti-Russisch. PAX heeft in Oekraïne geen contact met dienstweigeraars of andere vredesactivisten. Voor PAX is leidend: wat verwachten onze partners van ons. Vanuit Kerk en Vrede benadrukten wij dat echte partnerschap ook inhoudt dat je de schaduwkanten van een stellingname laat zien. Onze vraag hoe het stond met het Moreel Beraad dat PAX voorheen kende en waar juist dit soort vragen aan bod zou kunnen komen, werd niet beantwoord. De werkgroep was nogal teleurgesteld over dit gesprek: wat is er over van de kritische rol die IKV en Pax Christi in de jaren 70 en 80 nog hadden? Aan het AB werd de suggestie gedaan hierover met de besturen van IKV en Pax Christi die nog steeds bestaan, in gesprek te gaan.

De stem van de kerken

De werkgroep vernam over een bezoek van de secretaris generaal van de Wereldraad van Kerken aan Kyrill, het opperhoofd van de Russisch orthodoxe kerk. Op de site van de Wereldraad werden opmerkelijke uitspraken van Kyrill opgetekend, en om te horen hoe de Wereldraad daarmee verder ging, benaderden we Karin v.d. Broeke, die deel uitmaakt van het Central Committee van de Wereldraad. Het antwoord dat we ontvingen was nietszeggend, en op een herhaalde vraag volgde geen antwoord meer, noch over het beleid van de Wereldraad, noch over dat van de PKN.

Jubileum Kerk en Vrede

In de werkgroep werd het idee geboren van een Jubileumboek met veel aandacht voor artikelen uit het verleden. De werkgroep had immers zelfs heel goede ervaringen met het herlezen van De Zondeval van het Christendom (uit 1928!) van Heering. Greetje Witte-Rang werkte dit uit tot een opzet die op de ALV gepresenteerd werd. Omdat het plan positief werd onthaald, ging zij daarmee verder. Eerst werden alle oude jaargangen van het blad doorgenomen, een klus zo omvangrijk dat die pas in 2024 kon worden afgerond. Inmiddels zijn al veel teksten gereed en zijn voor enkele onderdelen van het boek schrijvers van nieuwe artikelen gevraagd. Onderdeel van het boek zal zijn een herschreven versie van het Manifest dat de werkgroep in 2015 schreef als een soort positiebepaling van Kerk en Vrede.

Greetje Witte-Rang
Maart 2024

- o -

Jaarverslag Vredesspiraal 2023

De redactie van Vredesspiraal bestond in 2023 uit Margreet Hogeterp (hoofdredacteur), Leen van den Herik, Mark Akkerman, Heleen Broekema, Rob van Essen en Jorrit van Loenen. Door het vertrek van Jorrit van Loenen begin 2023 kwam er ruimte voor- en behoefte aan nieuwe redactieleden. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Margreet Hogeterp, hogeterpg@gmail.com of bel: 0614909280.

In 2023 kwam de redactie vier keer bijeen, waarvan twee keer online en twee keer fysiek in Utrecht.

Circade uit Zwolle verzorgde de vormgeving van Vredesspiraal, Slimdruk nam het drukwerk voor haar rekening en Abonnementenland de verzending.

In het eerste nummer van Vredesspiraal 2023 werd er onder meer aandacht besteed aan het feit dat geweld tegen vrouwen nog steeds normaal is. Jose Höhne-Sparborth bracht nog een keer een interview met de Syrisch-Katholieke aartsbisschop Jacques Mourad onder de aandacht waarin hij een sterk pleidooi houdt voor geweldloze oplossingen in Irak. Ook aandacht voor Nobelprijswinnaar David Grossman die als schrijver een rol speelt als verbinder in een verdeelde wereld en een interview met ex-brigadegeneraal Erich Vad. Daarnaast ging er in dit nummer een nieuwe rubriek van start: 'Pacifisme in praktijk' met hierin aandacht voor personen uit de geschiedenis die vanuit hun pacifist-zijn een belangrijke voorbeeldfunctie hebben gehad. Janusz Korczak was de eerste persoon die in deze rubriek centraal stond.

In Vredesspiraal nummer 2 besteedde Mark Akkerman in zijn artikel 'Wapenindustrie feest vrolijk verder' aandacht aan de voordelen voor de wapenindustrie van het voortduren van de oorlog(en). Jose Höhne-Sparborth schetste de sombere toekomst van Oekraïne als de weg van geweld bewandeld blijft worden. Ook schreef zij een stuk waarin ze pleitte voor meer ruimte voor Gods Verdwenen Gelaat. Van de hand van Jan Schaake verscheen in dit nummer een artikel over het verboden werk van Thomas Merton en Kees Nieuwerth pleitte in zijn artikel voor een scenario van de-escalatie.

Vredesspiraal nummer 3 stond onder meer in het teken van de Vredesweek die als thema 'Democratie onder druk' had. Margreet Hogeterp schreef in dat kader een artikel met de kop 'Van onvrede naar inclusieve veiligheid'. Ook was er aandacht voor hoe sommige vredesbewegingen een eigen invulling aan de vredesweek geven. Mark Akkerman liet in zijn artikel 'Het Grote Kwaad maakt Westen onfeilbaar' zien hoe demonisering van een vijand de wereld uiterst explosief maakt. Margreet Hogeterp sloot hierop aan met een artikel over de taal van geweld. Daarnaast in de rubriek 'Pacifisme in praktijk' aandacht voor de theoloog Miskotte.

Vredesspiraal Nummer 4 was een themanummer over Apocalyptiek. Albert Hogeterp schreef een inleidend artikel waarin aandacht was voor de vraag hoe apocalyptiek door de tijd heen ervaren is. Van de hand van Kick Bras een artikel over Openbaringen en kunst met de kop 'De vrouw en de draak'. Bram Grandia liet er in zijn artikel 'Vredesbeweging ouder dan 75 jaar' geen misverstand over bestaan dat Kerk en Vrede de oudste vredesbeweging van Nederland is. Rob van Essen liet zien wat de impact is van 'apocalyptische' boeken als 'De planeet die aarde heette' van Hal Lindsey. Daarnaast een interview met klimaatdominee Rozemarijn van 't Einde en een artikel waarin Mark Akkerman pleit voor een einde van het kapitalisme als oplossing voor de klimaatverandering. Greetje Witte-Rang schreef voor dit nummer een verslag over de door Kerk en Vrede georganiseerde bijeenkomst 'Werken aan vrede – bij alle geweld'. In de rubriek 'Pacifisme in praktijk' stond Boudewijn de Groot centraal.

Vredesspiraal werd in 2023 ook regelmatig onder de aandacht gebracht op de social media platforms Facebook en X (voormalig Twitter). Het aantal volgers en interacties is in 2023 op deze platforms aanmerkelijk gestegen, mede door de actualiteit van de oorlog in Oekraïne en Israël. Ook werd er een account aangemaakt voor het platform Mastodon, een alternatief voor X waar geen gebruik gemaakt wordt van algoritmes en advertenties. Tot nu toe komt hier nog weinig response op.

Margreet Hogeterp

- o -

T.b.v. het jaarverslag 2023 van Kerk en Vrede

Irak

2022, december, kwam ik voor het laatst terug uit Irak. Het was mijn 16de reis. Op dat moment meende ik het reizen te kunnen afsluiten. Er was een eigen reden - ik wist dat ik lid van het bestuur van mijn congregatie moest worden, dan kan ik niet zo lang weg. Maar ook:

Mijn belangrijkste motivatie van 2014 tot nu was, dat "wij" (het westen) weliswaar dit land kapot hebben gemaakt, maar dat vervolgens iedereen wegbleef. Dus ging ik telkens weer kijken hoe ze daar overleven.

Nog steeds kan ik melden dat de 12 entiteiten die er in Irak leven, het verdommen om in een burgeroorlog terecht te komen. Eerst deed de VS daar wel haar uiterste best voor (2003 ev). Vanaf 2014 deed ISIS er ook zijn stinkende best voor. Wat ik al die jaren kon waarnemen was dat lokale leiders elkaar voortdurend opzoeken - nog steeds - om te voorkomen dat de groepen op elkaar gaan schieten.

In 2003 ontmantelde "Bush" de hele openbare structuur, van regering t/m vuilophaaldienst, nadat de 13 jaar durende totale boycot in onze naam de hele particuliere sector en het hele gezondheidswezen (goede gratis ziekenhuizen) kapot had gemaakt. Tijdens die 13 jaar boycot werd bovendien nog regelmatig gebombardeerd. In 2003 werd het land dus, in alle materiële ellende, ook nog prijsgegeven aan anarchie. Daarvan heeft het land zich niet kunnen herstellen. Tot op heden is het min of meer functionerende bestuur het bestuur van de gouvernementen (zeg provincies). Bagdad-regering functioneert slecht en staat bovendien onder invloed van Iran. ISIS werd goeddeels verslagen binnen Irak, maar kleine groepjes blijven kleine aanslagen plegen. Inmiddels krijgt een sjiiitische militie in de gebieden grenzend aan Iran zoveel "sturing" uit Iran, dat ze regelmatig aanslagen plegen. Hoewel de Irakezen de Amerikanen haten, zijn ze inmiddels formeel gevraagd in het land te blijven om erger te voorkomen.

Bisschop Mirkis was in augustus 2023 kort in Nederland, en begin maart weer enkele dagen. Beide malen ontmoette ik hem. Hij vroeg dringend om toch nog weer te komen, al was het maar 14 dagen. Ik ga pogen dat in de winter te doen, dat is de beste tijd. Vermoedelijk zowel om zelf waar te nemen hoe het er gaat en om de mensen ginds het gevoel te geven dat ze niet helemaal in de steek worden gelaten.

WANT: in Europa, in de NAVO, weet inmiddels bijna niemand meer waar dat land ligt, zeg maar. In ieder geval hebben weinigen op het netvlies, dat Bush/Blair/Balkenende in Irak precies dat deden wat Poetin deed in Oekraïne. En dan is Oekraïne nog buur, en heeft Poetin een soort veiligheidsbeleg. Wat echter hebben de VS of GB of NL te zoeken in Irak???

De situatie rond Israël/Gaza maakt de Irakezen weer heel zenuwachtig. Het gebeurt nog niet echt, maar de escalatie ligt op de loer. Zij hebben waarachtig meer reden om Israël en Iran te vrezen, dan Nederland heeft om Poetin te vrezen.

Mijn reden om toch weer naar Irak te gaan zal dan ook zijn met recht te kunnen getuigen van een volk dat tot op heden alles doet om de-escalierend te werken. De NAVO kan daar een voorbeeld aan nemen.

Tot slot: ik was in Irak toen Poetin de Oekraïne binnen viel, en ik gebruikte de termen uit onze pers. Ik noemde NAVO/VS en mensenrechten in één zin in diverse gesprekken. Allen lachten schamper: bisschop, priester, imam, christen, moslim, yezidi...

Vanuit Kerk en Vrede zou ik dus willen getuigen: wat wij van Irak kunnen leren.

Yosé Höhne Sparborth

- o -

Werkgroep Inclusieve Veiligheid

Het jaar 2023 heeft een toenemende geopolitieke spanning laten zien. Alhoewel de stip op de horizon voor de Werkgroep Inclusieve Veiligheid (WIV) nog altijd hetzelfde is, namelijk vreedzame samenwerking tussen naties gericht op oplossing van de mondiale problemen, vraagt de weg ernaartoe ook in 2023 opnieuw aanscherping een verduidelijking tegen de achtergrond van de wereldwijd verdergaande escalatie van geweld.

In 2023 heeft de vertaling van het Duitse boek *Sicherheit neu denken* (Evangelische Kirche) centraal gestaan voor de werkgroep. Mede door noodzakelijke nieuwe aanvullingen maar ook vanwege beperkingen in onze eigen mankracht, heeft het herschrijven van het boek meer tijd gevraagd dan verwacht. Gezien de ontwikkelingen in de geopolitiek context, hebben wij ons genoodzaakt gezien in 2023 de oorspronkelijke tekst van het Duitse boek aan te vullen met een de-escalatie scenario en het ook verder te updaten. Daarom hebben wij eveneens besloten om de organisatie van een vredesconferentie uit te stellen totdat het boek en de geplande expert-workshops in dat verband zijn afgerond in 2024. Een heel aantal andere plannen, zoals het betrekken van meer partners om met ons vorm te geven aan de uitvoering van de scenario's alsmede internationale samenwerking met vergelijkbare initiatieven in Duitsland, Ierland, Frankrijk, Tsjechië, UK, Oostenrijk en Rusland is daarom eveneens uitgesteld.

- o -

Financieel verslag

Toelichting penningmeester bij Kerk en Vrede Jaarcijfers 2023 en Begroting 2024

Resultaat

We sluiten 2023 af met een verlies ad E 2.541 tegenover een begroot verlies van E 21.650.

De tegenvallende verkoopopbrengst van artikelen werd vrijwel grotendeels goedgemaakt door een stijging van de ledencontributies en abonnementen op de Vredesspiraal.

Ondanks de aanschaf van een boekenscanner bleven de kosten onder de begroting, voornamelijk omdat de inkoopkosten van de te verkopen artikelen ruim E 7.000 lager uitkwamen en minder kosten website en publiciteit.

Daarnaast werd minder besteed aan projecten.

Begroot was E 10.000, alleen Church&Peace ontving een bijdrage van E 1.000.

Voor 2024 wordt een verlies verwacht van E 24.400, mede doordat het 100 jarig Jubileum de nodige kosten met zich meebrengt, terwijl de opbrengsten ervan nu nog moeilijk in te schatten zijn.

Vermogen

Het geringe verlies en daar tegenover een legaat van E 1.500 resulteerden in een kleine daling van het Eigen Vermogen. (E. 178.068 was E. 179.109). Dit vermogen is nu vrijwel geheel belegd op spaarrekening bij ASN en TRIODOS.

De relatie met INGB is definitief afgerond, het resterend banksaldo is begin 2024 ontvangen.